

Nieuwsbrief nr. 0
maart 2012



Foto: © Sarah Stiles

Stichting Luchtwachttoren 701 Warfhuizen

Vaart Oostzijde 13

9963 PM Warfhuizen

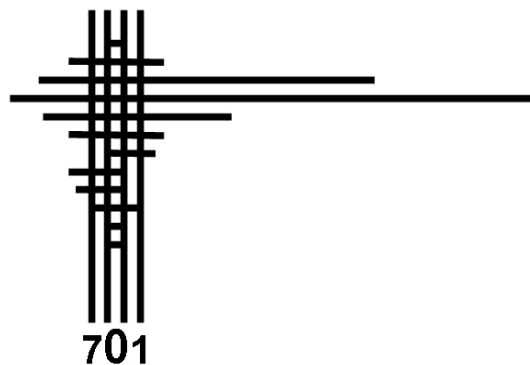
tel: 0595-572145

Rabobank 1600.77.230

luchtwachttoren@warfhuizeninfo.nl

www.warfhuizeninfo.nl/luchtwachttoren

ANBI ingeschreven onder nr. 5148220 KvK Groningen



Minimale jaarlijkse donatie:

particulieren € 15,=

bedrijven en instellingen € 30,=

Wij worden gesteund door:



Rabobank



Geachte Lezer!

Waarom deze nieuwsbrief?

Graag informeren wij u over waarmee we bezig zijn, omdat we vinden dat het een goede zaak is die aandacht verdient en -we zeggen het er hier maar meteen bij- omdat we medewerking en fondsen zoeken om ons doel zo snel mogelijk te verwezenlijken.

Waar gaat het om?

Op het voorblad staat een foto van een voormalige luchtwacht-uitkijktoren in de directe omgeving van het dorp Warfhuizen (gemeente De Marne) in de provincie Groningen. Deze toren is een van de schaarse overgebleven exemplaren uit een nabij verleden. Het voortbestaan ervan is nu in het geding. De toren stamt uit de tijd waarin internationale machtsverhoudingen decennialang zorgden voor een gespannen sfeer. Het is tevens de tijd waarin Nederland ondanks die sfeer sterk herrees. *Toen* werd de basis voor *nu* gelegd. *Nu* moeten we zorgen dat *toen* behouden blijft! Ook als het maar om het voortbestaan van een toren gaat.

Hoe kan dat?

Onlangs is de *Stichting Luchtwachtstoren 701* opgericht. Zij zet zich in voor het behouden van de toren. Een doel formuleren is één ding, het realiseren ervan is iets anders. In deze beginfase kunnen we nog niet veel meer dan het proces faciliteren. We willen echter graag (snel) verder. Daarom zoeken we steun: bij boeren, burgers, buitenlui, organisaties, bedrijven, instanties, kortom bij u!

Wat kunt u doen?

Een van ónze eerste taken is de juiste personen en instanties te informeren over wat we willen en doen en te proberen hen mee te krijgen op de weg naar herstel. Bovendien zijn we op zoek naar een nieuwe functie voor onze toren. Help ons door mee te denken, suggesties te doen, mee te helpen, of met ons mee te netwerken. En, natuurlijk helpt geld. Gelukkig zijn we al een beetje op weg geholpen.

Onze geschiedenis

Ons land kent veel kunsthistorisch, architectonisch, landschappelijk en ander uitzonderlijk erfgoed dat zó bepalend is voor Nederland dat het terecht gekoesterd wordt. Daarnaast blijft veel bijzonders nog onopgemerkt omdat het relatief jong is en nog nauwelijks als “landmark” wordt herkend. Over het hoofd gezien, onbekend, onbemind, onopvallend, gewoon.

Zoiets “gewoons” dat toch bijzonder is, staat midden in het Groninger landschap tussen Wehe-Den Hoorn en Warfhuizen. Te midden van knoestige bomen en

opgeschoten struiken bevindt zich een betonnen geraamte waarvan velen herkomst en doel niet kennen. 's Zomers vraagt slechts een enkele passant aan een dorpling wat voor bouwwerk dat eigenlijk is.

Dit verweerde gebouw is een overblijfsel uit ons recente verleden, uit de tijd van de Koude Oorlog. Het behoorde sinds het begin van de jaren vijftig tot het nationale luchtverdedigingssysteem. Een vrijwilligerskorps onder bevel van de luchtmacht richtte de blik oostwaarts om vroegtijdig de vijandelijke luchtvloot te kunnen spotten. Nieuwe techniek zorgde ervoor dat het gehele observatiesysteem begin jaren zestig alweer overbodig werd.

De basis van het Nederlandse netwerk bestond uit enkele honderden uitkijkposten, gevestigd deels op bestaande bouwwerken, deels op speciaal gebouwde torens. De constructie van de torens berustte op een gepatenteerd ontwerp van voor de oorlog. Het werd raatbouw genoemd. De uniforme elementen van gewapend beton konden eenvoudig en goedkoop worden gemaakt en gebruikt voor torens van verschillende hoogte en breedte.



Van deze raatbouwtorens zijn in ons land blijkens een inventarisatie en beschrijving van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (i.h.b. Militair Erfgoed) uit 2007 nog slechts enkele over. Sommige daarvan zijn door een gelukkig toeval in betrouwbare staat teruggebracht en dienen meestal een recreatief doel; enkele bezitten het predicaat historisch militair monument, maar helaas slechts op papier. Net voor herstelbeleid zou worden uitgevoerd, verdween door de kaasschaaf de reddende geldelijke ondersteuning. Daarmee ligt de bal voor het behouden van een curieus overblijfsel uit een angstige periode voorlopig op het terrein van het particulier initiatief. Het gaat, beeldend gezegd, om een vingerwijzing uit een recent verleden, die, als er niet snel iets gebeurt, dreigt te vergaan door de snelwerkende tand des tijd en de tijdgeest.

De toren van Warfhuizen, in jargon van het voormalige korps "7 Otto 1", is één van de weinige nog te herstellen torens. Militair historisch een buitenbeentje omdat hij behoort tot het kleine aantal torens dat het langst dienst deed. Het noorden van Nederland lag namelijk prominent in de aanvliegroute; de daar gesitueerde torens vormden dus als het ware een vooruitgeschoven waarnemingsfront. Aan dit feit



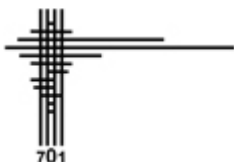
herinnert bijna niets meer. Slechts in Oudemirdum (Frl) -daar is een toren in eigendom van particulieren een toeristische trekpleister geworden- , in Winschoten -daar is de toren niet toegankelijk- en in Warfhuizen treft men zo'n uitzichtpunt aan. De Stichting Luchtwachtoren 701 streeft naar behoud van de toren in enigerlei vorm. De stichting is na ampel overleg met de tegenwoordige particuliere eigenaar opgericht. Nu reeds oefent ze als gevolmachtigde de eigendomsrechten uit; te zijner tijd zal ze de facto eigenaar zijn. Tientallen jaren geleden voorzag de huidige eigenaar ook al dat dit bizarre relict uit de Koude Oorlog door nonchalance en ontbrekend historisch besef ten offer zou vallen aan sloop. Toentertijd bleek een goedkope aanschaf dat dreigende onherroepelijke lot te kunnen keren; echter, degelijk behoud bleek met privémiddelen onhaalbaar. We vinden "701" zo'n karakteristieke toren voor het noorden en met name noordwestelijk Groningen dat we er alles aan willen doen om het historische gebouw met een papieren status om te zetten in een echt monument van staal en beton: een blijvende en bruikbare herinnering aan ons jongste verleden.

De Stichting Luchtwachtoren 701 kon starten dankzij de steun van gemeente De Marne en de Rabobank. Ook ontving ze lof voor haar streven én geldelijke steun van de Stichting Menno van Coehoorn, een landelijke organisatie die het behoud van militair erfgoed nastreeft. Voorlopig kan de stichting nauwelijks meer dan opereren als een papieren tijger en zoeken naar strategie en middelen om haar doel dichterbij te brengen.

We zijn gelukkig dat we meedenkers en meehelpers hebben gevonden. We noemen er enkele: Pek van Andel (huidige eigenaar), Landschapsbeheer Groningen, Sarah Stiles (filmmaker) en Mathilde van Wijnen (musicus en beeldend kunstenaar). Dankzij enkele bouwbedrijven beschikken we inmiddels over een solide kostenraming en bestek voor het herstel. Ook vanuit historisch-geografische en landschap-architectonische hoek zijn we door persoonlijke bijdragen zeer op weg geholpen en gesterkt in ons idee dat conservering, herstel en inpassing verantwoord is. De toren en zijn directe omgeving zullen een interessant en speciaal landmark met potentie kunnen worden. Iets unieks uit de recente geschiedenis in het overigens al zo oude en evenzeer unieke cultuurlandschap van Noord-Groningen.

Gezien de kostenraming is totaal herstel (nog) onuitvoerbaar. We zullen dat gefaseerd moeten gaan doen. Allereerst vraagt het terrein waarop de toren staat onze aandacht. Jarenlange ongecontroleerde groei van bomen en struiken zal worden aangepakt. De toegankelijkheid kan beter. Er moet ter plekke een informatiebord komen.

Het is evident dat we alle mogelijkheden willen benutten. Europese en nationale



steun is een optie op lange(re) termijn. Gemeentelijk en provinciaal zijn er in het kader van allerlei voorzieningen en regelingen wellicht snellere (praktische) mogelijkheden. Het is logisch dat we vooral lokale ondersteuning, in welke vorm dan ook, toejuichen. Misschien ontstaat er zo een ware synergie ten dienste van onze sociale en fysieke Noordwest-Groningse omgeving.

Graag willen we alvast iets laten zien; vandaar deze nieuwsbrief. We hopen dat deze, hoe klein dit stapje ook is, katalyserend gaat werken.

De stichting gaat ervoor! Help mee!

Nog meer weten? Meehelpen?

Stichting Luchtwachttoren 701 Warfhuizen

Vaart Oostzijde 13

9963PM Warfhuizen

<tel:0595-572145>

www.warfhuizeninfo.nl/luchtwachttoren

luchtwachttoren@warfhuizeninfo.nl



Stichting Luchtwachttoren 701 Warfhuizen

